

NÁZEV: Možnosti tréninku pracovní paměti a jeho vliv na kognitivní funkce

AUTOR: Anna Páchová

KATEDRA: Psychologie

ŠKOLITEL: PhDr. Miroslav Rendl, CSc.

ABSTRAKT:

Tématem této disertační práce je studium možností rozvoje vyšších poznávacích funkcí pomocí tréninku funkcí bazálnějších. Z analýzy stávající literatury vyplynulo, že (1) funkcí, která bývá nejčastěji spojována (na neurální i behaviorální úrovni) s vyššími poznávacími procesy, je pracovní paměť (WM), (2) kapacitu WM lze rozvíjet pomocí jádrového tréninku a zlepšení v této oblasti má efekt i na další paměťové funkce. V otázce transferu do oblasti poznávacích funkcí (intelligence) jsou však zatím výsledky nejednoznačné. Tréninkové programy byly evaluovány s různými skupinami osob, avšak pozornost nebyla věnována tréninku WM v kontextu sociokulturního znevýhodnění. A to i navzdory tomu, že korelační i neuropsychologické studie ukazují, že WM bývá u dětí z rodin s nižším socioekonomickým statusem (SES) oslabena.

Cílem této práce je tedy ověření možností tréninku WM a jeho vliv na rozvoj kognitivních funkcí se zvláštním důrazem na efekt u dětí z rodin s nižším SES. Za tímto účelem byl navržen 400 minutový PC program zaměřený na trénink WM. Trénování se zúčastnily dvě skupiny dětí, které se lišily v parametru SES (střední či vysoký SES - české děti, nízký SES - romské děti).

Trénink prokázal u obou skupin významné zlepšení v řešení paměťových úloh blízkého i vzdáleného transferu. Oproti tomu transfer do oblasti intelektových schopností byl nalezen pouze u dětí s nižším SES.

Experimentálně tedy byla ověřena efektivita tréninku WM a to i u skupiny dětí s nižším SES. Současně se navíc ukázalo, že tréninkové benefity jsou u těchto dětí dokonce vyšší, než u dětí z rodin se středním či vyšším SES. Na teoretické úrovni lze vysvětlit toto zjištění pomocí konceptu zóny nejbližšího vývoje, respektive pomocí míry nerealizovaného potenciálu v zóně nejbližšího vývoje, která je podle našich předpokladů u dětí z rodin s nižším SES vyšší.

KLÍČOVÁ SLOVA:

trénink pracovní paměti, sociokulturní znevýhodnění, romské děti, rozvoj vyšších poznávacích procesů, zóna nejbližšího vývoje